

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

Titel: Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

Ophav:

Ressourcetype:

Ressourcetype:

Oprindelsesdato: 1984

Emne: Partiprogram, partiprogrammer, program

Opstilling: DA-småtryk. Politik 4

Relateret:

Relateret:

Copyright: Billedet er muligvis beskyttet af loven om ophavsret

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 3](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 4](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 5](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 6](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 7](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 8](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 9](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 10](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 11](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 12](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 13](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 14](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 15](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 16](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 17](#)

[Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980 18](#)

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram
vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

Socialistisk Folkeparti

Partikontoret
Christiansborg
1218 København K

Tlf: (01) 127011
Tlf. (01) 11 6600, lokal 1458
Giro 4033000 GP

SAMMENDRAG AF SOCIALISTISK FOLKEPARTIS

PRINCIP- og HANDLESPROGRAM vedtaget

på det ekstraordinære landsmøde 29.-30.

november 1980.

*****

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram
vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

SOCIALISTISK FOLKEPARTI
PARTIKONTORET
CHRISTIANSBORG
1218 KØBENHAVN K.
Tlf. (01) 12 70 11
Giro 4 03 30 00

August 1984.
LM/LBi

SFs program (sammendrag)

Indledning

Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram, vedtaget i 1980 efter flere års grundigt forarbejde, udgør en grundig og omfattende gennemgang af SFs syn på alle samfundslivets væsentlige områder, en opsummering af partiets erfaringer efter godt en snes års politisk virke.

I programmet fremlægger vi både vor analyse af begivenhederne herhjemme og ude i verden - og de konklusioner og handlingsanvisninger, der kan udledes af analysen. Samtidig prøver vi at forene det korte og det lange sigt. Vores krav til 80'ernes politik skal afspejle kampen for samfundets socialistiske omformning. Der må være sammenhæng mellem midler og mål. Endelig er programmet en rettesnor for vort arbejde både der, hvor folk færdes og lever deres hverdag - i hjemmene og boligkvartererne, på fabrikkerne og i institutionerne -, og for de krav vi vil kæmpe igennem i de parlamentariske forsamlinger, på landsplan og kommunalt plan. Derfor er SFs princip- og handlingsprogram et værk på op mod 100 sider.

Vi har her udarbejdet et kortfattet sammendrag, hvor vi selv sagt må udelade mange detaljer, men fået det afgørende med. Dette sammendrag erstatter ikke programmet, som vi vil opfordre jer til at læse, men skal give et nemmere overblik over programmets hovedindhold.

Virkeligheden idag

Siden midten af 70'erne befinder kapitalismen sig atter i en alvorlig økonomisk krise. Den politiske, økonomiske og ideologiske stabilitet er rystet, ressourcemæssige og økologiske problemer af hidtil uset omfang er dukket op, arbejdsløsheden sætter nye rekorder, og den levefod, lønarbejderne havde opnået, forringes fra år til år.

Sammen drag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

Hovedkraften i det kapitalistiske samfund er profitten, som kapitalisterne tilegner sig på grundlag af lønarbejdernes indsats i produktionen. Derfor avler kapitalismen uundgåeligt ulighed, umyndiggørelse og sociale skævheder, og disse træk forstærkes i krisetider. Det gælder i vort land og i verdensmålestok, hvor det imperialistiske system, anført af USA, har hovedansvaret for, at størstedelen af menneskeheden lever i underudvikling, fattigdom og uvidenhed.

Vesteuropa er en del af det imperialistiske system, økonomisk knyttet sammen gennem EF, OECD, valutafond osv., militært gennem NATO. Dermed deltager Vesteuropa også i den dødsensfarlige kaprustning, der føres an af de to supermagter, USA og Sovjetunionen, og som truer selve menneskehedens overlevelse.

I vort århundrede er det verdenskapitalistiske system blevet udsat for to store brud, gennem sociale revolutioner i Østeuropa og Rusland og gennem en række udviklingslandes opgør mod imperialismen. Men i mange tilfælde er disse sociale revolutioner ledsaget af udemokratiske og centralistiske træk. Skal disse træk overvindes, må de demokratiske kræfter i de pågældende lande presse på, og vi må støtte dem i deres kamp for demokratisering. Samtidig er det nødvendigt, at det imperialistiske system svækkes.

Danmark er en del af det verdenskapitalistiske system. Vort land er et klassesamfund. Borgerskabet har den afgørende magt, og lønarbejderne må leve af at sælge deres arbejdskraft, dvs. lade sig udbytte. Derfor er klassekampe uundgåelige.

Magten udøves bl.a. gennem statsapparatet, hvis funktion det er at sikre, at det kapitalistiske samfund kan fungere. Men også indenfor de statslige organer foregår der klassekamp, nemlig kampe om at få magt og indflydelse på de politiske, ideologiske og retsmæssige områder, og nogle gange falder disse kampe ud til lønarbejdernes fordel. Derfor taler vi om en vekselvirkning mellem kampe i staten og kampe ude i samfundet.

Den krise, der præger kapitalismen og dermed Danmark, er økonomisk - men ikke kun økonomisk. Endnu inden de økonomiske

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

vanskeligheder meldte sig, var en hel serie kriser under udvikling, og de er blevet skærpet af den økonomiske nedgang. Således har den kapitalistiske økonomi - netop fordi dets hoveddrivkraft er ønsket om størst mulig profit - medført miljødelæggelse, rovdrift på råstoffer og forgiftning af mennesker og natur. Disse træk udgør under eet den økologiske krise.

Også teknologien har skabt kriseagtige tilstande. Teknologi kan bruges til at afskaffe det sure slid, forkorte arbejdsdagen og gøre arbejdet mere meningsfuldt. Men under kapitalismen har den teknologiske udvikling ført til arbejdsløshed, skærpet udbytning og øget nedslidning af arbejdskraften.

Denne udvikling har - sammen med den økonomiske krise - forlængst hensat hele vort samfundssystem i en varig krisetilstand med katastrofale perspektiver. Dette giver sig politiske og ideologiske udslag, i form af voksende ustabilitet og skærpede kampe mellem reaktionære og progressive tendenser.

I disse kampe har lønarbejdere og borgerskab modsat rettede interesser, selvom den enkelte ikke altid er sig det bevidst. Men samtidig har modsætningerne også ført til en opblomstring af de folkelige bevægelser, der protesterer mod konkrete skævheder og umyndiggørelse. Her spiller kvindebevægelsen en særligt fremtrædende rolle. Men også miljø- og boligbevægelser, alternative eksperimenter med familie- og boligformer, bevægelser mod atomkraft og for udnyttelse af den vedvarende energi - såvel som bevægelser med internationalt sigt: mod EF- og NATO-underordning og for solidaritet med folkenes kampe i den tredje verden.

MÅLET: DET SOCIALISTISKE DANMARK

SFs mål er et socialistisk samfund, som er et skridt på vejen hen mod et helt klasseløst samfund. Det er ikke muligt at give et detaljeret billede af det socialistiske samfund - allerede fordi det ikke skal være et enkelt partis værk, men formes sådan som folkeflertallet vil det.

Men samtidig er det vigtigt at gøre sig klart, hvad SF forstår ved et socialistisk samfund, og hvad der er hovedtrækkene

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

i det socialistiske samfund, som vi kæmper for at få virkeliggjort. Især understreger vi, at for os betyder socialisme en udvidelse af demokratiet, og ikke en indskrænkning.

Efter SFs opfattelse betyder socialisme, at samfundet er baseret på samfundseje af de vigtigste produktionsmidler - fabrikkerne og jorden -, men sådan at de forvaltes af de arbejdende selv. Det socialistiske samfund, vi tilstræber, skal være ensbetydende med selvforvaltning, decentralisering, solidaritet og demokrati. For at sikre selvforvaltning og decentralisering, skal virksomhederne ledes af arbejderråd på grundlag af retningslinier fra fællesmøder, hvor alle beskæftigede deltager. Strejkeretten skal respekteres. Det kommunale selvstyre skal uddybes kraftigt, og en ægte decentralisering gennemføres bl.a. gennem oprettelse af lokalråd med kompetence. Beslutningerne skal såvidt muligt træffes af de mennesker, som direkte berøres af dem.

For at sikre solidariteten i samfundet, må den enkelte virksomhed og kommune arbejde indenfor rammerne af den økonomiske og sociale planlægning, der udarbejdes af folketinget i samarbejde med fagbevægelsen, arbejderrådene (på regions- og brancheplan), kommunerne og frivillige sammenslutninger af mennesker.

For at sikre demokratiet, skal folketing, kommunalbestyrelser og rådsorganer (i virksomheder, lokalområder osv.) vælges ved direkte og hemmelige valg og med garanti for de demokratiske rettigheder. Alle borgere skal have ret til at danne partier og frivillige sammenslutninger på 'græsrodsplan', alle mindretal skal have ret til at komme til orde, og personens ukrænkelighed skal respekteres.

Det socialistiske samfund vil skabe det materielle grundlag for reel lighed mellem alle mennesker og reel ligestilling mellem kønnene. Det betyder ikke, at alle skal være ens, men det betyder, at alle skal have mulighed for at udvikle deres egen personlighed og gøre sig gældende på lige fod med andre indenfor fællesskabets rammer og til gavn for hele samfundet.

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

Vi påstår ikke, at alle problemer dermed er løst. Også i det socialistiske samfund vil der være vanskeligheder, der skal overvindes, og forskellige meninger om, hvordan det skal gøres. Men det vil ikke længere være udsigten til profit, der bestemmer; og beslutningerne vil ikke mere blive taget på grundlag af social ulighed og menneskelig umyndiggørelse. Kapitalens 'ret' til at skalte og valte med arbejdskraften vil være forsvundet, når det socialistiske demokrati er blevet en kendsgerning. Så vil alle samfundets borgere ligeberettiget og demokratisk bestemme over samfundets økonomiske, sociale, kulturelle og udenrigspolitiske kurs.

Den demokratiske vej til socialismen

Når SF arbejder for et socialistisk demokrati, ønsker vi også at følge en demokratisk vej til socialismen. Vi vil en revolution, dvs. en grundlæggende samfundsomformning, men på demokratisk grundlag og med opretholdelse og udvidelse af de demokratiske rettigheder.

Det betyder på den ene side, at SF går klassekampens vej; for ægte frihed og lighed kan ikke gå i spand med privilegier, og vi ved, at det kapitalistiske samfunds herskende grupper ikke giver privilegierne og magten fra sig uden politiske, faglige og sociale kampe. Men på den anden side betyder det, at der efter vor mening først er basis for socialisme, når det store flertal af befolkningen har indstillet sig på det. Så hvis det under overgangen viser sig, at flertallet skifter, må de socialistiske kræfter respektere dette meningsskifte. Svaret må være en forstærket socialistisk indsats for at genvinde flertallet.

I sin helhed betyder dette, at der må udvikles en bred basisbevægelse og dannes nye demokratiske folkemagtsorganer, der fungerer i samspil med den socialistiske indsats på det parlamentariske plan. Derved banes der vej for en bred demokratisering i forhold til det eksisterende statsapparat. Det betyder, at der må skabes en bred alliance om en samfundsforandrende politik mellem den egentlige arbejderklasse og de nye lønarbejdergrupper og deres faglige organisationer i samarbejde med de folkelige bevægelser, kvindebevægelse, boligbevægelse, miljøbevægelse osv. Det forudsætter, at der føres en kamp for at

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

svække reformismen, det vil sige troen på varig sameksistens mellem kapital og arbejde. Der må samtidig skabes en handlingsenhed mellem alle arbejderbevægelsens kræfter, rettet mod den borgerlige krisepolitik, og der må udarbejdes en socialistisk reformpolitik, der er realistisk og indebærer et brud med den reformistisk-borgerlige krisepolitik.

Målet er at forene den samlede arbejderbevægelse og de folkelige bevægelser om en konkret indsats mod den borgerlige krisepolitik. Denne indsats må udmøntes i et arbejderflertal med stærkt socialistisk indslag og i mere og mere omsiggribende reformer, der gradvis bryder med profit-økonomiens logik. På et tidspunkt under en sådan udvikling må SF overveje at indtræde i regering.

Overgangen fra kapitalisme til socialisme vil blive præget af voldsom modstand fra kapitalens side. Der bliver tale om et magtopgør som resultat af skærpede klassekampe, der tiltager i takt med, at folkeflertallet gennemfører reformer, som antaster profitøkonomien og styrker lønarbejdernes egne magtpositioner. Sådanne systemangribende reformer kan kun gennemføres i et samspil mellem de faglige og folkelige bevægelser i samfundet og det parlamentariske arbejderflertal.

En revolutionær proces på demokratisk grundlag vil strække sig over flere etaper, foregå i flere spring. Landvindingerne i den ene etape skaber betingelserne for at gå videre i den næste. F.eks. går gennemførelsen af en alternativ krisepolitik, med samfundsstyring af økonomien og skatte-, bolig- og socialpolitiske reformer, forud for den etape, der indebærer fuld nationalisering af de økonomiske nøglepositioner og fuld gennemførelse af virksomhedsdemokrati. Tempoet må ikke være hurtigere, end at det kan accepteres af folkeflertallet. Ellers ville det også være umuligt at forsvare landvindinger mod økonomisk og anden sabotage, som kan forventes fra borgerskabets side.

I den demokratisk-revolutionære proces indgår også kampen mod militarismen og underordningen under NATO og EF, kampen for nedrustning og national suverænitet. Også her skelner vi mellem forskellige etaper; målet er et totalt brud med NATO og

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

EF såvel som egentlig afrustning. Indenfor statsapparatet betyder den etapevise bevægelse, at der gennemføres en mere og mere omfattende decentralisering, demokratisering og sikring af retssikkerhed, ytringsfrihed og folkelig kontrol med ordensmagten.

Dette er SFs strategi for en socialistisk revolution - dvs. fundamental omformning - på demokratisk grundlag. Vi stræber efter at iværksætte en selvforstærkende proces, båret af folkeflertallet, sådan at den mere og mere antager form af et brud - og tilsidst et totalt brud - med den kapitalistiske magtstruktur.

Partiet - et nødvendigt redskab

Uden organiseret optræden kan lønarbejderne ikke tilkæmpe sig socialismen. Derfor er Socialistisk Folkeparti skabt som et nødvendigt redskab for lønarbejderne, både i hverdagens kamp og i virkeliggørelsen af den demokratiske vej til socialismen.

Men SF vil ikke tage patent på at være lønarbejdernes eneste politiske repræsentation. SFs formål er ikke at lede arbejderklassen, men at fungere i et samspil mellem parti og klasse, hvor snart den ene og snart den anden part tager initiativet. Vi anser det for vort partis opgave at opsummere og bruge de samlede erfaringer fra klassekampen og at deltage i den. Vi arbejder for en dialog mellem arbejderbevægelsens strømninger og for skabelse af handlingens enhed i arbejderbevægelsen.

Ligeledes lægger SF stor vægt på samarbejdet med den progressive del af de folkelige græsrodsbevægelser - kvindebevægelsen, miljø-, forbruger- og beboerbevægelser, bevægelserne for vedvarende energi osv. Ikke for at omklamre dem, men til gensidig inspiration og på længere sigt for at forene disse bevægelses kamp med arbejderbevægelsens politiske kamp.

Internationale vilkår og socialismen i Danmark

Vi tror ikke, at samfundsomformningen kan fuldføres og fastholdes isoleret i Danmark, der idag er tæt integreret i den kapitalistiske verden og afhængig af handelsforbindelser, råstof-

Sammen drag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

tilførsler m.m. Men det bør ikke afholde os fra at begynde.

Vi kan komme et langt stykke, før internationale vanskeligheder begynder at tårne sig op. Deres omfang vil være afhængig af den givne internationale situation, og den er vi selv med til at bestemme. Vi kan formindske vanskelighederne ved at samarbejde med socialistiske kræfter i andre lande om at præge de internationale forhold: forstærke kampen mod EF som hovedbastion for storkapitalen, kampen mod NATO, blokdelingen og kaprustningen, kampen mod imperialismen og alle former for overherredømme, også dem der udøves af ikke-kapitalistiske stormagter.

Endelig er vi i Danmark en del af den samlede arbejderbevægelse i Vesteuropa og især i Norden. I hvert enkelt land presser lønarbejderne på for at få ændret systemet, og gennembrud i et eller flere af disse lande vil smitte af på de andre. Vi hjælper hinanden. Lønarbejdernes kamp er international. Derfor skal vi ikke holde os tilbage herhjemme.

HANDLINGSPROGRAM FOR 1980'ERNE

Vort handlingsprogram for 1980'erne er udarbejdet på baggrund af både vort syn på den nuværende situation og krisen og vor målsætning. Nutid og fremtid skal hænge sammen. SFs program er udformet som både et princip- og handlingsprogram.

Selve handlingsprogrammet sigter derfor på at løse en række af de mest presserende problemer her og nu, problemer som alle slås med i deres hverdag, og at bidrage til skabelse af den folkelige bevidsthed og brede alliance, som på noget længere sigt kan gøre op med den kapitalistiske magt- og samfundsstruktur.

SFs krav til 80'ernes politik i Danmark er således samtidig alternativet til de dystre perspektiver, som kapitalismen og den borgerlige krisepolitik tegner for de næste årtier. Det er krav der ikke kan eller skal virkeliggøres af en folketingsgruppe - eller et folketing - alene. De bliver først til virkelighed, hvis de mange tilslutter sig dem og kæmper aktivt for dem der, hvor de arbejder og lever, samtidig med at de presser de politiske beslutningscentre.

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

SFs handlingsprogram for de kommende år kan samles i følgende hovedpunkter.

Økonomisk politik og beskæftigelse

Retten til nyttigt arbejde må sikres. Arbejdsløsheden må bekæmpes ved en politik, der bryder med kapitalens logik om, at profitternes højde skal bestemme økonomien. Det kan ske ved følgende forholdsregler:

Offentlige erhvervstilskud må kun ydes til virksomheder, når det gavner beskæftigelse og samfundsøkonomi, og de arbejdende skal selv kontrollere dette. Det offentlige skal især satse på energiforsyning, ikke mindst vedvarende energi, boligområdet, udbygning af kollektiv trafik. Der må gennemføres en bedre fordeling af det eksisterende arbejde; overarbejde skal afskaffes, barselsorlov forlænges og indføres også for mænd, sabbatår indføres, og der skal sættes kurs efter en 6 timers arbejdsdag. Tempo-opskrunding og akkordsystemer må bekæmpes. Maskiner og teknologi skal tilpasses menneskene, ikke omvendt.

Kapitalen skal styres af samfundet. I stedet for at lade kapitalen dirigere af udsigten til profit, må samfundet styre kapitalen for at sikre, at investeringerne skaber nye arbejdspladser, bruges til produktion af nødvendige varer af god kvalitet og fordeles rigtigt til fremme af regional beskæftigelse. På kort sigt må samfundet derfor opnå langt større indflydelse på bankerne, f.eks. ved at folketinget eller amtsrådene vælger flertallet i deres bestyrelser, og på længere sigt helt overtager dem gennem nationalisering. De internationale kapitalbevægelser må under effektiv kontrol, eventuelt kombineret med kontrol af import og eksport. Skattelovens begreb 'udlandsdansker' må afskaffes.

Væksten skal være styret og kvalitativ. Vi vil ikke tilbage til den hæmningsløse form for vækst, som er typisk for kapitalismen i dens 'opgangstider', og som er planløs, opslidende og urimeligt ressourcekrævende.

I stedet skal samfundet styre produktionen, sådan at der sikres en sparsommelig omgang med ressourcerne og teknologien får en

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

menneskevenlig karakter. Væksten i produktionen skal fremmes på nogle områder, mens den skal hæmmes på andre, f.eks. hvor der er tale om ødelæggelse af menneskelig sundhed og naturligt miljø eller om rovdrift på ressourcerne. Denne styring må udøves både over afgiftspolitikken og gennem direkte indgreb. Men vi vil også arbejde for, at lønarbejderne selv stiller krav for at tilkæmpe sig en ressourcebesparende, miljøvenlig og demokratisk styret produktion.

Landbrugspolitikken skal sikre landbrugerne arbejdsindkomster på linie med lønarbejderne, mod at de til gengæld giver afkald på kapitalgevinster. Det betyder, at der må gennemføres en jord- og skattereform, der lægger grunden til en solidarisk jordbrugerfond, forvaltet af jordbrugerne selv; denne fond skal kunne yde lavtforrentede lån til investering og etablering. Derudover må der skabes bedre muligheder for oprettelse af frivillige, spekulationsfrie andelsforeninger, andelsbrug og produktionskollektiver.

Udvidelse af demokratiet

Virksomhedsdemokrati må indføres. Dette vil gavne beskæftigelsen, men betyder dog især, at demokratiet for alvor rykker ind bag fabriksporten. Virksomhedsdemokrati omfatter to nydannelser: Lønarbejderne skal gennem deres valgte virksomhedsråd have ligestillet med arbejdsqiveren i afgørende spørgsmål vedrørende arbejdets ledelse og fordeling, det vil sige at de skal have vetoet. Og samtidig skal en del af værditilvæksten danne grundlag for en kollektiv og solidarisk lønmodtagerfond, hvis midler anvendes til investeringer efter lønarbejdernes eget ønske, både i den enkelte virksomhed og i landsmålestok. Ledelsen af denne fond skal vælges direkte af samtlige lønarbejdere.

Demokratisering af arbejdsmarkedet. SFs stilling til lovgivning vedrørende arbejdsmarkedet er afhængig af disse loves klassepoltiske indhold og sigte.

Derfor må de love, der lægger snærende bånd om fagbevægelsens virke, afskaffes eller ændres i demokratisk retning. SF går ind for kollektive overenskomster, men i videst muligt omfang af-

Sammen drag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

talt lokalt eller branchemæssigt, dog sådan at solidariteten med de svageste sikres gennem centrale aftaler, der fastlægger generelle minimumskrav til de lokale overenskomster.

SF kan acceptere et fagretsligt system, hvis det beror på lokale aftaler. Men det nuværende centraliserede system, som fratager de enkelte arbejdere næsten enhver indflydelse, må forsvinde.

Fagbevægelsens struktur må ændres med henblik på at sikre fagbevægelsen maksimal kampkraft. Derfor er SF tilhænger af en decentral struktur, på basis af industriforbund, men med mere magt til de enkelte arbejdspladser.

Ligestilling mellem kønnene. Denne kamp vedrører både hjemmene, arbejdsmarkedet og samfundet i dets helhed. Målet er at sikre kvinderne personlig selvstændighed, økonomisk uafhængighed og ophævelse af det traditionelle dobbeltarbejde. Det betyder, at der må udvikles nye holdninger, som medfører ændringer af arbejdsforholdene i hjemmene, og at der skabes materielle betingelser herfor.

Nogle hovedpunkter er: Begrænsning og tilsidst afskaffelse af begrebet deltidsarbejde og af alle skel mellem kvinde- og mandsjobs; forudsætningen er en generel arbejdstidsforkortelse for alle - 6 timers arbejdsdag er målet for 80'erne. Retten til selvstændigt at vælge fri abort må fortsat sikres, men der bør sættes mere på at forebygge uønsket graviditet, bl.a. ved øget forskning og ved at præventive midler gøres gratis. Barselsorlov både for kvinder og mænd. Der skal være gratis daginstitutioner til alle; ingen kvinder må tvinges bort fra arbejdsmarkedet på grund af børnepasningsproblemer. Ligestillingen mellem kønnene skal sikres gennem målsætningen for både daginstitutioner og skoler. Et væsentligt middel til ligestilling er kønskvotering i politiske forsamlinger, på uddannelsessteder og i erhvervslivet.

Restsikkerhed og ytringsfrihed. Der må gøres op med den overhåndtagende registrering og overvågning af borgerne, som truer den enkeltes sikkerhed og fremmer umyndiggørelsen i forhold til

Sammen drag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

kapitalmagten og staten. Der må gennemføres reformer, der øger retssikkerheden for de mest udsatte samfundsgrupper, både i forhold til den offentlige forvaltning og domstolene. Ordensmagten må bringes under en demokratisk og folkelig kontrol.

Bevarelse og udvidelse af ytringsfrihed og ytringsret må være et grundlæggende retsprincip. Det skal gøres dels ad kulturpolitisk vej og dels gennem retslige foranstaltninger, der sikrer, at ingen - heller ikke offentligt ansatte - kan forfølges, fordi de deltager i den offentlige debat.

Bedre levevilkår

I stedet for den nuværende krisepolitik, der sigter på at forøge uligheden og resulterer i større utryghed for mange, skal der tværtimod skabes øget lighed og større tryghed.

Det må gøres ved en skattereform, der skærper progressionen, afskaffer de fleste fradrag og inddrager de arbejdsfri indkomster under beskatning; reformen skal også ophæve forskellen mellem ejere og lejere, ved aftrapning af rentefradrag og af beskatning af egen bolig. Værdigevinster på jord og fast ejendom må begrænses og neutraliseres. På længere sigt må man arbejde hen mod, at al jord til boligformål bliver samfundseje og lejes og forvaltes af beboerne.

På det socialpolitiske område må samfundet sikre alle, der er afskåret fra en indtjening ved lønarbejde, ret til at blive forsørget af samfundet; det gælder børn, unge under uddannelse, syge, gamle, invalider og arbejdsløse. Almindelige lønarbejdere må ikke påføres tab som følge af sygdom eller arbejdsløshed. Målet er at bringe folkepensionen op på et niveau, der svarer til to tredjedele af en faglært arbejders gennemsnitsløn.

På det sundhedspolitiske område er det vort mål at skabe en mere og bedre forebyggende sundhedssektor. Som et led heri skal kampen for et godt arbejdsmiljø sættes i centrum; arbejdstidsforkortelse, begrænsning i skifteholdsarbejde og sikring af sundheden på arbejdspladsen - bl.a. ved streng kontrol med kemiske stoffer og forbud mod sundhedsfarlige arbejdsprocesser -

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

er meget væsentlige dele af sundhedspolitikken. Det samme gælder sport og idræt; her må en bred folkelig idræt afløse konkurrence- og eliteræs.

Et bedre uddannelsessystem må baseres på ligestilling mellem praktiske og boglige uddannelser. Alle skal have ret til mindst 12 års uddannelse og derudover til efteruddannelse og omskoling. Uddannelsesstøtten må dække de faktiske leveomkostninger, og EPG må udbygges hurtigt, bl.a. ved genindførelse af løn i basisåret. Det skal tilstræbes at gøre alle pladser på daginstitutionerne, der må anses som en del af uddannelsessystemet, gratis for brugerne.

En bedre boligpolitik skal sikre alle ret til en sund bolig til en overkommelig pris. Derfor må samfundet gennem en beboerstyret fond overtage ansvaret for finansieringen og sikre byggeri af mindst 40.000 nye boliger årligt til stabil og rimelig betaling, både ved nybyggeri og byforbedring. Boligernes nærmiljø skal gøres menneskevenligt, ligesom trafikpolitikken skal give størst mulig sikkerhed og beskytte miljøet. Derfor vil vi fremme cyklisme og kollektiv trafik, bl.a. gennem billige takster, såvel som decentrale, lokale transportsystemer.

Familiepolitikken må ændres således, at ingen diskrimineres på grund af den samlivsform, de vælger. Udgangspunktet er, at enhver familie, uanset samlivsform, køn eller alder, består af selvstændige individer.

Kulturpolitikken skal sikre, at menneskene selv får mulighed for skabende virksomhed og let adgang til kulturgoder og informationer. Den eksisterende statsstøtte til aviserne må udbygges, og man må styrke alsidigheden i Danmarks Radio såvel som muligheden for at komme til orde uafhængigt af monopolet, bl.a. ved oprettelse af lokalradiosendere. SF vender sig imod hetzen mod DR's medarbejdere og imod alle ideer om reklamefinansieret radio/TV. Den vederlagsfri benyttelse af bibliotekerne må sikres, og produktionen af dansk film og dansk teater prioriteres højt. Højskoler, efterskoler og forskellige kombinationer af arbejde og uddannelse må udbygges kraftigt.

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

Naturens ressourcer og teknologien

Økologisk balance er et andet ord for den rigtige balance mellem mennesket og naturen, teknikken og naturkræfterne. Skal der skabes en sådan balance, må der brydes med kapitalismens vækstmodel og køb- og-kassér mentaliteten. Så bliver der til gengæld bedre råd til de sociale og uddannelsesmæssige reformer, der er nødvendige, fordi de givne ressourcer kan udnyttes langt mere økonomisk.

Energiforsyningen må først og fremmest baseres på anvendelse af vedvarende energi (vind, sol, jord), og den må samtidig sikres gennem fortsatte, omfattende energibesparelser. Samfundet skal økonomisk støtte denne udvikling. SF har udarbejdet en særlig energipolitisk plan både for udvikling af vedvarende energi og for besparelser.

Men der vil blive tale om en ret langvarig overgangsperiode. Derfor vil der fortsat være brug for indførsel af kul udefra, men især må olie- og gasforekomsterne i den danske undergrund udnyttes. Disse forekomster tilhører samfundet og bør nationaliseres fuldt ud.

SF vil ikke under nogen omstændigheder acceptere indførelse af a-kraft, som indebærer stor risiko for katastrofer, fremmer en teknokratisk magtudvikling, nødvendiggør skærpet politikontrol og øger afhængigheden af de multinationale selskaber.

Den teknologiske udvikling skal styres af samfundet, så at den kommer folket til gode. Samfundet skal fremme en teknologiuudvikling, der muliggør produktion mod minimalt ressourceforbrug (holdbarhed, lavt energiforbrug) til dækning af reelle behov (vedvarende energi, kollektiv trafik, sunde usminkede fødevarer osv.). Teknologi skal ikke skabe arbejdsløshed eller tempo-opskruning, men bruges til sænkning af arbejdstiden og forbedring af arbejdsforholdene. Teknologien skal så vidt muligt kunne styres og kontrolleres af alle, som bruger den. Af disse grunde er det både nødvendigt med samfundsmæssig teknologi-vurdering og med indgåelse af teknologiaftaler.

Sammendrag af Socialistisk Folkepartis princip- og handlingsprogram vedtaget på det ekstraordinære landsmøde 29.-30. november 1980

Forbrugerpolitikken skal sikre et sundt, ressource- og miljøbevidst forbrugsmønster, bl.a. gennem kontrol med forbrugsvarenes sundhed, holdbarhed og ressourceøkonomi. Det offentlige må fremme og støtte genbrugsprojekter. Der må indføres en effektiv kontrol med anvendelse af kemiske produkter; målet er at få standset al produktion med, og af, overflødige og skadelige stoffer.

Fred, sikkerhed og solidaritet

Krigsforebyggende udenrigspolitik. Intet af alt dette kan virkeliggøres, hvis den frygtede atomkrig kommer i vejen. Derfor er kampen for fred og afspænding og international nedrustning helt afgørende.

SF vil et dansk brud med EF og NATO. Indtil det er nået, satser vi på en udhuling af NATO-relationerne og arbejder på at få atomvåbnene væk fra Europa. En atomfri zone i Norden vil være et første og meget vigtigt skridt i den retning.

SF bekæmper den militaristiske ideologi. Vi ved, at dansk militær er nytteløst i en atomkrig. Derfor ønsker vi reelle, fremadskridende reduktioner af militærudgifterne med henblik på afrustning af vort land. I vor tid kan Danmark kun forsvares gennem en udenrigspolitik, der er med til at forebygge krig.

Solidariteten med den tredje verden er en vigtig bestanddel af en sådan udenrigspolitik. Den statslige u-landsbistand må inden 1990 op på 2 pct. af bruttonationalproduktet, men Danmark skal især yde direkte støtte til de kræfter i u-landene, der vil føre en reformpolitik til gavn for den brede befolkning. Samtidig må Danmark bakke aktivt op bag den tredje verdens krav om en ny økonomisk verdensorden, baseret på ophævelse af ulige bytteforhold og af industrilandenenes monopol på teknologiresourcer og penge- og handelspolitik. Danmark må klart støtte frihedsbevægelser, ikke mindst i det sydlige Afrika og i Latinamerika, og må overalt solidariser sig med kampen mod undertrykkelse og udbytning.

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk